

Nr 117.

Av herr **Nihlfors**, om översyn av bestämmelserna angående skadestånd.

Problemet rörande en modernisering av den svenska skadeståndsrätten har sedan länge varit föremål för uppmärksamhet både inom den juridiska vetenskapen och, ehuru kanske på annat sätt, hos den stora allmänheten.

Man har starkt ifrågasatt om den nuvarande skadeståndsrätten kan anses vara tillfredsställande ur rättvisesynpunkt. De flesta torde finna det självklart, att den skadelidande skall gottgöras, men många anse att hänsyn även bör tagas till den skadevållande, som kanske utan argt uppsåt genom en tillfällig men ursäktlig försummelse åsamkat annan skada. Det finnes otaliga exempel härpå som skulle kunna andragas. En husägare kan ådraga sig skadeståndsskyldighet, därför att han vid halkigt väglag glömt sanda utanför sin fastighet och en passerande härigenom råkat ut för ett olycksfall med kanske invaliditet som följd. En cyklist kan genom att för ett ögonblick slappna i sin uppmärksamhet köra över en person och därigenom bli ådömd kanske drygt skadestånd. Och slutligen kan i denna korta exemplifiering endast pekats på fall då ett barn åsamkar en lekkamrat en skada, som denne får dragas med hela sin återstående livstid, varigenom det skadevållande barnet ådömes ersättningsskyldighet, vilket kanske till en början blir en börda för barnets föräldrar och sedermera för barnet självt.

Det är en för vår tid främmande anda, som avspeglas i den nuvarande lagstiftningen rörande skadestånd. En grundtanke hos skadeståndsrätten är att bereda trygghet, men blir det i verkligheten någon trygghet, då det ej alls är säkert, att den skadelidande kan av den skyldige utfå sitt skadestånd? Många skadevållare ha icke en sådan ekonomi att de kunna betala några större belopp, och ofta torde det icke löna sig att göra sak mot den skyldige för att utfå det i laga ordning utdömda skadeståndet. Vad finns då kvar av tryggheten genom rätten? Det är i själva verket så att den enda trygghet, som f. n. kan skaffas, är trygghet genom tecknande av försäkring.

Berättigat krav på trygghet har ju även den som kan tänkas ådraga sig skadeståndsskyldighet. Och vem kan icke genom ödets nyck ådraga sig det?

De ovan framlagda synpunkterna leda självklart in på frågan om möjligen en obligatorisk försäkring av något slag vore en utväg att pröva.

1945 års försäkringsutredning har också tagit upp detta spörsmål till övervägande. Utredningen konstaterar, att starka skäl tala för att en person, som lidit skada till följd av annans vållande, också garanteras att han

verkligen utfår det skadestånd, vartill han kan befinnas berättigad. Det föreligger emellertid stora praktiska svårigheter att genomföra obligatorisk ansvarighetsförsäkring på grund av detta försäkringsområdes heterogena karaktär. Risken och därmed premierna växla i hög grad. Förvaltningsuppgiften skulle bli komplicerad eftersom man måste tillse att försäkringsplikten efterlevs. Enligt försäkringsutredningens uppfattning synes av bl. a. dessa skäl en allmän obligatorisk ansvarighetsförsäkring icke genomförbar.

Utredningen har i stället fört fram den tanken, att betalningsskyldigheten för varje större skadeståndsbelopp överflyttas på det allmänna till den del skadeståndsbeloppet överstiger någon viss tämligen hög summa. Försäkringsutredningen föreslår att uppgiften att överväga en dylik lösning av problemet överlämnas till särskilda sakkunniga.

Försäkringsutredningen berör även storleken av den bottensumma, som skulle undantagas från det allmännas förpliktelse, och det framhålles att vid fastställande av detta belopp till 1 000 kronor skulle ersättningen bli begränsad till socialt viktiga fall. En dylik gränsdragning skulle även förhindra uppluckring av den allmänna aktsamheten. Ett efter dessa grunder bestämt ersättningsåtagande från statens sida skulle enligt vissa av försäkringsutredningen gjorda uppskattningar medföra årliga kostnader på i runt tal fem miljoner kronor, förvaltningskostnaderna oräknade.

Avslutningsvis vill undertecknad, sedan försäkringsutredningens synpunkter på här behandlade problem i korthet relaterats, erinra om att en vid 1946 års riksdag väckt motion rörande revision av skadeståndsrätten och särskilt ändring av strafflagens 6 kap. 4 § föranledde riksdagen att i skrivelse (nr 270) till Konungen hemställa om ändring av sistnämnda paragraf. I första lagutskottets utlåtande (nr 33) över motionen framhölls bl. a., att man icke borde lämna ur sikte möjligheten att i större eller mindre grad samordna skadeståndsrätten med socialförsäkringen och den allmänna socialpolitiken. Såsom torde framgå av vad ovan anförts, äro de här relaterade problemen väl värda att snarast tagas upp till allsidig prövning.

Undertecknad får därför hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att en översyn av skadeståndsrätten snarast måtte föranstaltas, varvid särskilt torde tagas under övervägande om betalningsskyldigheten av större skadeståndsbelopp till viss del skulle kunna överflyttas på det allmänna.

Stockholm den 20 januari 1950.

Folke Nihlfors.